

J U S
CANONICUM
UNIVERSUM
CLARA METHODO
JUXTA TITULOS
QUINQUE LIBRORUM
DECRETALIU M

In Quaestiones distributum, solidisque Responsionibus, &
Objectionum Solutionibus dilucidatum:

Cui in hac Novissima Editione accessit TOMUS SEXTUS *complectens*

TRACTATUM
DE REGULIS JURIS

A U T H O R E

R. P. F. ANACLETO REIFFENSTUEL,

Ordinis Min. S. Francisci Reformatorum Provinciae Bavariae Lectore Jubilato.

TOMUS PRIMUS.

MACERATAE, MDCCLV.

Sed Prostant.

VENETIIS
APUD ANTONIUM BORTOLI.

Licentia, & Approbatio Ordinis.

Fr. Mattheus a Sancto Stephano, SS. Theologie Lector Jubilatus, ac Totius Ordinis S. P. N. Francisci Minister Generalis, & Servus. Dilecto Nobis in Christo R. P. Fr. Anacleto Reiffenhuell, Lectori Jubilato, & Conciliatori nostrae Reformatae Provinciae Bavariae, salutem, & omne bonum.

Cum juxta Apostolicas, nostraeque Ordinis Constitutiones, per idoneos Censores, revivum fuerit opus quoddam a Te compositum, cujus Titulus est: *Jus Canoniceum juxta Titulos quinque Librorum Decretalium in Quaestiones distributum* &c. Tenore praesentium ad Salutaris Obedientiae meritum, facultatem Tibi impertimur, quatenus servatis servandis, illud Typis mandare valeas.

Datis Romae die 10. Aprilis 1700.

Fr. MATTHAËUS a S. STEPHANO Minister Generalis.

De Mandato S. P. Reverendissimae Fr. Petrus ab Urbino, Secretarius Generalis.

Facultas Admodum Reverendi Patris Ministri Provincialis.

Cum a Reverendo P. Anacleto Reiffenhuell, Ordinis Minorum S. Francisci Reformatorum Provinciae Bavariae Ex-Cathede, Lectore Jubilato, opus quoddam, cui Titulus: *Jus Canoniceum juxta Titulos quinque Librorum Decretalium in Quaestiones distributum*, sit compositum; illudque a duobus Theologis jamjam sit revivum & approbatum, plurimumque recommendatum, & omnino, quae de Jure in Editione Librorum sunt servanda, sine observata; tenore praesentium facultatem impertior, ut hoc laudatissimum opus pro utilitate publica Typis mandari possit.

Actum Frisingae 4. Septembris Anno 1700.

Fr. Benno Maier, Ord. Min. S. Francisci Ref. Lector Jubilatus, & Provinciae Bavariae iterato Minister Provincialis.

Censura Theologica.

Quamvis Religiosis Familis non tantam *deesse* sit, Theologicis, Asceticis, Controversiis, Conciliatoriis, Philosophicis, Historicis, & aliis hujusmodi Mysticis, Dogmaticis, aut Scholasticis Locutionibus occupari; sed etiam subinde *accesserint*, ad Canoniceum Studium sese convertere, ac publicis Scholis, Typis, Scriptis, dictis, vel consulis, Sacros Canones intelligendos docere, practicandos intelligere, proponere, & propugnare. *Adhuc* tamen manet, Summarum Pontificum, & Oecumenicorum Conciliorum textus, Saecularium Principum Decretis solidare, Codicis ac Digestorum Statutis confirmare, Sacerrima Aequitati totam Juriam novam addicere, Canonicas, & Ecclesiasticas Quaestiones cum Civilibus laboriose ac perplexis controversas ita combinare, resolvere, & explicare, ut laberrimam Legam Claritas ex ubiuritate in Litteris ac Decretis, Sanctitas ex dimensione a primo Legislatore, & facilitas ex difficultate Conciliationum atque explicationum elucescant. Quae omnia, insigni *Laudis*, & *Utilitati* encomio, praesens Author R. P. Anacleto Reiffenhuell in hoc *Primo Decretalium Tomo* praestat. Et quia insuper *Orthodoxae Fidei*, ac *bonis moribus singulariter* sese confirmat, *singulariter* in ipso venerat, non existens neque reprehensibilem, sed talem, quae *singulariter* sit commendabilis, hoc est, *esse in illis, magister, miram in modum* &c. Ideoque etiam hosce Commentarios privato studio, ac publico Bono utilissimos fore censeo, consequentes Typo ac praesidi dignissimos.

Monachii die 16. Augusti Anno 1700.

Fr. Fortunatus Hueber, Totius Ord. S. P. Francisci, & Ref. Provinciae Bavariae, Pater, Lector, & Conciliator Generalis, Scriptor Publicus, & Chronologus Germaniae.

Prodit in lucem, speciali studio congesta, maximoque judicio digesta, a Clarissimo Authore Rev. P. Anacleto Reiffenhuell, Ordinis Minorum S. P. Francisci Reformatorum Provinciae Bavariae Lectore Jubilato, *Jus Canoniceum universi, juxta Titulos Quinque Librorum Decretalium in Quaestiones distributum, sedisque responsione, & objectionum solutionibus distinctam classis Methodus*, quam ego inscriptus, & ad hoc Superiorum juris, & annua depositatus, solenter revidi, *hujusmodi* recognovi. Cumque non tantum a solidissimis *Fidelis Orthodoxae principis*, & Canonice SS. Pontificum statutis, in nullo non desectat; sed in super Juris utriusque addicendi principia in Praecepto hujus *Primi Tomi* ex fundamentis doceat, praedictisque *Questionibus* Veteris ac Novi in progressu mire illustret; Ideoque censui opus hoc quoad primum *Tomum* typis praetulo dignissimum, ut ad communem omnium, & singulariter causas Ecclesiasticas pertractantium *utilitatem*, maximumque *Sacro Juri* operam navantium emolumentum, in lucem edatur.

Datum Frisingae in Conventu S. P. N. Francisci Stigmatizati, die 25. Augusti. Anno Domini 1700.

Fr. Floridus Meßmiller, Ord. Min. S. P. Francisci Ref. Provinciae Bavariae Lector Jubilatus, & SS. Canonum Auctalis.

P R O Æ M I U M.

Parag. I. De natura, & Divisione Juris ut sic.

S U M M A R I U M.

- 1 Ratio ordinis.
- 2 Juris vocabulum unde derivetur? an a Justitia.
- 3 Salvatur ignorantia, ex cap. Jus dictum, de Verb. Signif.
- 4 Alia ignorantia: Et mox Ulpianus in l. 1. ff. de Justit. Et Jur. declaratur.
- 5 & 6 Veris juris accptiones referuntur.
- 7 Quomodo hic accipiatur Jus, Et an differat a Lege?
- 8 Jus prima sui divisione dividitur in æternum, naturale, Et positivum.
- 9 Lex æterna dupliciter sumitur: prima in sua generalitate, ac prout cadit super creaturas, tum rationales, tum irracionales.
- 10 Sed diversimodo.
- 11 Creaturae irracionales, in qua sensu sunt capaces Legis?
- 12 Secundo capitur Lex æterna restrictè, ac prout respicit solar creaturas rationales.
- 13 Sic a lege æterna derivantur omnes alie leges.
- 14 Nominans Lex naturalis.
- 15 Lex naturalis, quid?
- 16 Bifarie accipitur Jus naturale.
- 17 Jus positivum, quid?
- 18 Omnesque Leges positivæ, tum Divinæ, tum humanæ.
- 19 Et in quibus differat a jure naturali?
- 20 & 21 Jure naturali omnia sunt communia, quomodo sit intelligendum.
- 22 Bello, Et servitutis sunt Juri naturali contraria? quomodo?

Juris, sive addiscendo, sive pertractando, operatio naturam prout esse oportet, unde nomen Juris descendat; prout notatur leg. 1. ff. de Justit. Et Jur. Noque enim omnia iustitiam operet illico modum apprehendere; quia in omnibus rebus siud dumtaxat perfectum existit, quod ex omnibus suis partibus constat: certum autem est, cuiusvisque rei potissimum partem esse principiam, leg. 1. ff. de Verbis Juris. Ordinando igitur in nomine illius, qui est Alpha, & Omega, Principium & Finis, Apocal. cap. 1. & quod attinet ad nomen etymologiam.

Queritur I. Unde derivetur Juris vocabulum? Resp. Jus per quandam syncopen derivatur a Justitia, uti notatur in cap. Jus generale dist. 1. ibi, Jus dicitur est dictum, quia justum est, vel, ut in l. 1. ff. de Justit. Et Jur. legitur, Jus a Justitia appellatum est, non Jus est ars boni, Et equi, tradens videlicet ad quod bonum est, & æquum, per quasdam collatas regulas ad communem utilitatem ordinatas.

Nec obstat textus in c. Jus dictum de Verb. Signif. ubi Isidorus in Libro Etymologiarum, dixisse videtur Jus dictum esse a Jure possidendi; hoc enim possidetur, quod Jusse. Resp. enim; hic per Isidorum ponit etymologiam Juris, non prout Jus est generale nomen, sed prout applicatur ad rem certam, v. g. dicendo: Habes Jus in tali re: sed enim Jus recte dicitur a Jure possidendi, Abbas Panormitanus ad c. Jus dicitur, de Verbis, Signif. Et in hac accptione idem Isidorus, videtur in c. Omnes dist. 1. distinguit ab Invenit Jus, & Jus: non transire (inquit) per agrum alienum, Jus est, sive licitum est, Jus non est.

Dices. Juris vocabulum est simpliciter Justitia, & Justitia; namque Jus, utpote objectum Justitiæ, est Jus Cuius. Anach. leg. Tom. 1.

antiquius ipsa Justitia: ergo non Jus a Justitia, ut vult Ulpianus cap. leg. 1. ff. de Justit. Et Jur. sed potius Justitia a Jure, secundum ipsas etiam Grammaticas leges, derivatur. Ob hanc instantiam non desunt, qui Jus a Jusse, sive Juhendo, derivatenseant: ut Aristoteles, 1. Ethic. cap. 1. & Cæcilius, de Justit. quali Jus idem sit ac Justum Superioris: qui dicit Ulpianus leg. c. tantum vulgare locutus esse censetur: idque ob nimiam Justitiæ cum Lega naturæ consuetudinem, ut propemodum Jus a Justitia derivari videatur. Joachin Myasinger lib. 1. Institut. tit. 1. §. Justitia num. 2. Vel etiam cum Alberto Bolligero, Tom. 1. Tractatum, tract. de Leg. Jur. Et in quæstione, cap. 12. num. 18. & quibusdam aliis, Ulpianum est, leg. 1. Justitiam non ut habeam, & virtutem, sed ut Deam considerasse (et enim Gentilitas Justitiæ colebat ut Deam, Jovisque Æliam dicebat) prout assumi potest ex subsequentiibus verbis ipsius Ulpiani leg. c. dum Fabrygit: Cuius Jovis Jovis quævis Sacerdotes appelles: sique consulti viderent, quod Jus ab ea derivetur. Quia rationabilis Catholicis dici poterit, Jus appellari, & derivari a Justitia; per hanc intelligendo Justitiam Inerentem, Deam videlicet Ter. Opt. Max. a quo omne Jus procedit, originatur, & derivatur.

Queritur II. Que modis Jus accipiatur? Resp. I. Jus pluribus modis dicitur, ut notatur in generalibus, leg. 1. ff. de Just. Et Jur. Primo pro ipsissima Legis, seu Constitutionibus: prout dicitur Jus Naturale Jus Civile, Jus Canonicum &c. Deinde pro Scriptura, in qua ejusmodi Leges, sive Constitutiones descriptæ continentur: sic dicitur Corpus Juris Civilis, hoc est, Liber scriptus continens ipsas Constitutiones Canonicas: iteque scriptura, prout non traditingerat a Jure non scripto, sive consuetudinario, uti §. Corpus autem, Instaur. de Instaur. veteris de gentium, Et civilibus. Tertio accipitur Jus pro ipsomet scientia, seu notitia Legum, & Constitutionum, juxta illud jam allegatum: Jus est ars boni, Et equi; hoc est, scientia dicitur, quid bonum sit, & æquum. Et hac proprio nomine appellatur jurisprudentia, ac habetur §. jurisprudentia Instaur. de Justit. Et Jur. ubi jurisprudentia est sciendarum, ac que dicuntur ratione veritas, Justitiamque dicitur scire. Quarto sumitur Jus pro materia, sive objecto legum, doctum genus humanum, ut loquitur Ulpianus, dicitur non laudat, Jus suum cuique tribuatur: uti notatur in Proemio Decretalium Gregor. c. 1. Papæ IX. Quinto Jus accipitur pro facultate, aliquando leguntur, & licet agendi, & sic dicitur quis Jus habet, Item aliud: Nullus videtur suo Jure, qui Jure suo utitur, leg. nullus ff. de Reg. Jur. Item: Nemo potest plus Jure transferre in alium, quam sibi competere dignitate, juxta Reg. 79. Jus suum &c. Item, qui Jure suo sensu renunciat, non potest petere ad aliud redire, ut dicitur cap. Cum inter R. de Elect. & alibi. Sexto accipitur Jus pro eo, quod cuiquam debetur debito legali (hoc est, debito stricto, & proprie dicto) ad quod videlicet extendendum, & quidem quoad æqualem, & quibusque additur, & Jus taliter acceptum, & objectum Justitiæ proprie dictæ, quæ communiter cum Ulpiano leg. Justitia, ff. de Just. Et Jur. desinitur, dicitur: Justitia est causam, & personam volentem Jus suum cuique tribuere, sive uti ius legum, & rebus dicitur.

Sunt & alim adhuc Juris accptiones; quandoque enim illud sumitur pro æquo, & iusto, juxta allegatum.